

УДК 378:005.6

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Л. Д. Борейко, Ю. С. Букатару, А. І. Перижняк

Буковинський державний медичний університет

VALUE COMPETENCE APPROACH IN THE EDUCATIONAL PROCESS

L. D. Boreiko, Yu. S. Bukataru, A. I. Peryzhniak

Bukovyna State Medical University

У статті розглядається сутність компетентнісного підходу в організації навчального процесу та роль викладачів у підготовці компетентного фахівця.

This article deals with the essence of the competence-based approach in the educational process and the role of teachers in training competent professionals.

Вступ. Важливим напрямком модернізації вищої медичної освіти є необхідність покращання якості підготовки медичних кадрів, а також підвищення професійного рівня викладачів, розвиток їх педагогічної компетентності відповідно до вимог, цілей і завдань національної освіти як складової європейського освітнього простору. Актуальним у сфері вищої освіти є компетентнісний підхід, який спрямований на досягнення кінцевої мети освіти: перехід від теоретичних знань до фахової компетентності [1].

Основна частина. Компетентнісний підхід у визначенні цілей і змісту освіти не є новим для української вищої школи. Питання застосування компетентнісного підходу ґрунтовно розглянуто у навчальних працях В. Вербицького, Г. Зайчука, Е. Зеєра, Д. Заводчикова, Н. Мурованої, О. Пометун, М. Пустового, М. Сосніна, Н. Табачук, М. Філатова, А. Хуторського, Ю. Швалба та ін. [2]. Основи сучасної дидактики вищої школи досліджує Г. Атанов; компетентнісну модель освітньої програми – В. Болотов. Розгляду змісту, структури, формування компетентності майбутніх фахівців присвячені праці І. Драч, Г. Єльнікової, І. Зимньої, О. Овчарук, В. Маслова та ін. Сутність педагогіки вищої школи та організації навчального процесу в педагогічних університетах розкриваються в працях А. Кузьмінського, О. Мороза [3].

Реалії сьогодення вимагають підготовки компетентного, кваліфікованого, конкурентоспроможного ме-

дичного працівника, який володіє знаннями, вміннями та навичками на професійному рівні, здатний до ефективної діяльності на рівні світових стандартів, готовий до професійної мобільності [1].

На кафедрі догляду за хворими та вищої медсестринської освіти Буковинського державного медичного університету велика увага звертається на формування компетентнісного підходу в організації навчального процесу. У робочих навчальних програмах висвітлені питання загальнокультурних та професійних компетенцій, якими повинні оволодіти студенти в процесі навчання. Спираючись на Галузевий стандарт вищої освіти України, розроблені змішані види навчальних занять з використанням активних та інтерактивних методів засвоєння навчального матеріалу. Особлива увага зосереджена на підготовці завдань для самостійної й індивідуальної роботи студентів, включаючи конструктивні та креативні знання-уміння. Специфіка компетентнісного навчання полягає в тому, що засвоюються не готові знання, кимось запропоновані до засвоєння, а студент сам формулює поняття, необхідні для вирішення поставлених завдань. При такому підході, на нашу думку, навчальна діяльність набуває дослідного та практико-перетворюючого характеру, стаючи предметом засвоєння.

У підготовці до практичних занять студенти використовують електронні навчальні курси (ЕНК) на сервері дистанційного навчання університету в середовищі “MOODLE”. Дистанційне навчання дає змо-

© Л. Д. Борейко, Ю. С. Букатару, А. І. Перижняк

гу впроваджувати інтерактивні технології викладення матеріалу. ЕНК містять необхідну інформацію: методичні вказівки, конспекти, ситуаційні задачі, тексти для самоконтролю, відео- та аудіоінформацію, презентації. Це забезпечує внутрішню мотивацію студента до пізнавальної діяльності, сприяє підвищенню його ефективності. Вміння правильно організувати свою самостійну роботу дасть можливість майбутнім медичним працівникам при виконанні різноманітних професійних задач, при проходженні практики: раціонально розподіляти час та сили, оцінювати інформаційне забезпечення для власної інтелектуальної підготовки, творчо мислити при виконанні різноманітних завдань, а також шукати ефективні методи вирішення проблем не тільки в процесі навчання, але і на професійному рівні.

Важливу роль у підготовці майбутніх медичних працівників, здатних до прийняття самостійних рішень, відповідальних за свою професійну діяльність, відіграють викладачі, які володіють глибокими фаховими та психолого-педагогічними знаннями, орієнтуються у сучасних досягненнях науки та техніки, володіють методами наукового дослідження, засобами і методиками професійно-творчого розвитку і саморозвитку, керуються високоморальними життєвими принципами. Для цього на кафедрі постійно здійснюється моніторинг професійної компетентності викладачів, який включає організацію відвідувань занять завідувачем кафедри та досвідченими викладачами з подальшим їх аналізом і оцінюванням рівня професійної компетентності та проведенням необхідної корекції.

У своїй практичній діяльності з формування компетентного фахівця викладачі використовують інтерактивні технології навчання. Показником педагогічної компетенції викладача є оцінка якості знань студентів, рівень їх вихованості, сформованість ціннісних життєвих орієнтирів.

Компетентнісний підхід переносить акцент з поінформованості студентів на їх уміння використовувати інформацію для вирішення практичних проблем, а також при необхідності орієнтації на ринку праці і вирішенні власних проблем, таких, як життєве самовизначення, вибір способу життя, вирішення конфліктів [4, 5].

Компетенція – сукупність взаємопов’язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), що задаються відносно до певного кола предметів і процесів, необхідних для якості продуктивної діяльності стосовно них.

Компетентність – володіння людиною відповідною компетенцією, що включає її особисте ставлення до предмета її діяльності. Професійна компетентність складається з певних компетентностей і є результатом опанування відповідними компетенціями. Таким чином, під компетенцією розуміється наперед задана вимога (норма) до освітньої підготовки студента, а під компетентністю – вже сформована його особистісна якість (сукупність якостей) і мінімальний досвід по відношенню до діяльності в заданій сфері.

Компетентнісний підхід – це спрямованість навчального процесу на формування та розвиток в особистості системи ключових (опираються на діяльнісні процеси в контексті структури діяльності людини) і фахових (загально- та спеціально-фахових) компетенцій.

Сучасна медицина володіє великим арсеналом нових лабораторних і технічних засобів обстеження хворого, а завдання майбутнього медика – бути професійно/фахово компетентним відповідно до європейських стандартів. Саме тому на кафедрі значна увага надається навчання студентів основних принципів організації практичної роботи в терапевтичних відділеннях, а також вміння виявляти і діагностувати функціональні та органічні реакції людини на існуючі та потенційні проблеми здоров’я, вміння надати хворому кваліфіковану невідкладну долікарську та забезпечити відповідний до профільної патології медичний догляд хворим із гострою і хронічною патологією, а також здійснювати наукову роботу з проблем медицини.

Участь у наукових дослідженнях розвиває у студентів пошуковість, самостійність, впевненість, розкриває професійні якості майбутнього фахівця, створює творчий підхід до організації своєї роботи. Досвідчені викладачі спрямовують роботу студентів на опрацювання рекомендованої літератури, проводять консультації, допомагають узагальнити і систематизувати отримані результати. Це сприяє оволодінню студентами комп’ютерними формами викладення матеріалу у формі звичайних або презентаційних доповідей чи їх вдосконаленню.

Впровадження компетентнісного підходу вимагає переліку таких ключових компетенцій майбутнього медичного фахівця, як: комунікативність, адаптованість, мобільність, зібраність, колегіальність, самостійність, відповідальність, конкурентоспроможність, толерантність, самосвідомість, самооцінка [1].

Висновки. Компетентність студентів є одним з важливих показників якості освіти та педагогічного

процесу у вищому навчальному закладі. Компетентнісний підхід у вищій освіті дозволяє формувати базові та професійні компетенції, тобто готовність студентів використовувати засвоєні фундаментальні

знання, вміння та навички, а також способи діяльності для вирішення практичних і теоретичних проблем, що виникають у процесі його професійної діяльності.

Література

1. Бухальська С. Компетентнісний підхід. Теоретичний аналіз ключових дефініцій вищої медичної освіти [Електронний ресурс] / С. Бухальська. – Режим доступу: http://metodkabinet.ucoz.com/_ld/0/5_Buhalska_S..pdf.

2. Лунячек В. Компетентнісний підхід як методологія професійної підготовки у вищій школі / В. Лунячек // Публічне управління: теорія та практика : збірник наукових праць Асоціації докторів наук з державного управління. – Х. : Вид-во “ДокНаукДержУпр”, 2013. – Вип. 1 (13). – С. 155–162.

3. Сльнікова Г. В. Про впровадження компетентнісного підходу у навчальний процес вищого навчального закладу [Електронний ресурс] / Г. В. Сльнікова. — Режим доступу: <http://tme.umo.edu.ua/docs/5/11elnheo.pdf>.

4. Побірченко Н. С. Компетентнісний підхід у вищій школі: теоретичний аспект / Н. С. Побірченко // Освіта та педагогічна наука. – 2012. – № 33 (152). – С. 24–31.

5. Заблоцька О. С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз / О. С. Заблоцька // Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки. – 2008. – Вип. 40. – С. 63–68.

Отримано 09.04.14